

ПЕДАГОГІКА

Інна Андрєєва,

студентка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О. В. Голуб**

к. пед.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Успішне вирішення проблем, що стоять перед Україною (проголошення Україною наміру вступу в ЄС, приєднання до Болонського процесу, створення Нової української школи), неможливе без спеціалістів із високим рівнем кваліфікації.

Особлива роль у цьому процесі належить закладам вищої освіти, що готують майбутніх учителів Нової української школи.

Сьогодні вкрай необхідно говорити про термінове внесення істотних змін в професійну підготовку майбутніх учителів Нової української школи і вирішити низку важливих завдань підготовки таких фахівців, а саме:

- професійна освіта має перетворитися на розвивальне середовище, в якому майбутні вчителі набувають необхідних професійних компетентностей, формують уміння самостійно оволодівати новими знаннями впродовж майбутньої професійної діяльності та самостійно розвивати необхідні педагогічні якості;
- забезпечення продуктивної творчої роботи студентів, створення нових освітніх програм, підвищення якості освіти на основі практико-орієнтованого, особистісно зорієнтованого підходів.

Ми згодні з О. Кривильовою, В. Крижком, що зазначені підходи ґрунтуються на наступних положеннях: пріоритет цілей та цінностей майбутнього фахівця Нової української школи; первинність діяльності студента та вторинність діяльності викладача як організатора освітнього процесу і відповідного освітнього середовища; опора на особистісний досвід тих, хто навчається; освіта як спільна діяльність майбутнього фахівця і викладача, що спрямована на індивідуальну самореалізацію студента та розвиток його особистісних якостей у процесі навчання; визнання унікальної сутності кожного, хто здобуває вищу освіту, та індивідуальності його навчальної траєкторії [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи свідчить, що вона розглядається багатьма дослідниками, а саме: Л. Коваль, О. Комар, А. Крамаренко, С. Мартиненко, І. Пальшкова, О. Побірченко, К. Степанюк, Л. Хомич, Н. Шустова, А. Цимбалару, О. Ярошинська та ін.

Сьогодні всі науковці одноставно зазначають, що фахова підготовка майбутнього вчителя Нової української школи у закладі вищої освіти має стати реальною основою і гарантією його професійного саморозвитку. Адже сформованість основ професійного саморозвитку в студентів є передумовою їхнього професійного зростання у майбутній педагогічній діяльності.

Ми згодні з Н. Шустовою, що здатність майбутнього вчителя початкової школи до професійного саморозвитку є важливою складовою сформованості його професійних компетентностей, результат фахової підготовки у педагогічному навчальному закладі, який полягає у сформованості основ професійного саморозвитку вчителя.

Майбутній вчитель початкової школи має знати, що управляти саморозвитком – означає взяти на себе відповідальність за своє майбутнє, за майбутню успішність у професії [5].

У контексті нашого дослідження важливо було визначити педагогічні умови формування професійного саморозвитку майбутнього вчителя початкової школи. Педагогічні умови ми визначаємо як суттєвий компонент педагогічного процесу, який включає в себе зміст, методи, організаційні форми навчання студентів. Даний підхід не суперечить іншим інтерпретаціям поняття „педагогічні умови”, які розроблені в педагогічній науці [3, с. 9–10], оскільки ми розглядаємо педагогічні умови як діючі етапи педагогічної системи, що забезпечують досягнення поставленої мети.

Визначаючи педагогічні умови, спроможні забезпечити формування професійного саморозвитку у майбутніх учителів початкової школи, зважали на те, що їх запровадження має становити певний комплекс, оскільки випадкові умови не сприяють досягненню передбачуваного результату. Під комплексом розуміли сукупність явищ, дій, заходів, які утворюють єдине ціле. Тобто виходили з того, що досягти бажаного результату можна лише у випадку інтеграції визначених нами педагогічних умов формування професійного саморозвитку у майбутніх учителів початкової школи.

Отже, ми разом з Н. Шустовою, визначаємо наступні педагогічні умови формування професійного саморозвитку у майбутніх учителів початкової школи, а саме:

- стимулювання мотивації до професійного саморозвитку;
- удосконалення методів та прийомів організації самостійної пізнавальної діяльності студентів;
- спрямованість педагогічної діяльності викладачів на формування основ професійного саморозвитку майбутніх учителів;
- оволодіння студентами прийомами і засобами професійного саморозвитку;
- створення розвивального освітнього середовища [5].

Принципами підготовки майбутніх вчителів до формування професійного саморозвитку вважаємо:

- принцип прилучення до найкращих моделей педагогічного досвіду і набуття власного в практиці;
- принцип особистісно зорієнтованої взаємодії учасників навчально-виховного процесу;
- принцип створення доброзичливої творчої атмосфери;
- принцип гуманізації в управлінні навчально-виховним процесом;
- принцип гнучкості та адекватності запитам практики;
- принцип технологізації навчально-виховного процесу ЗВО.

Серед методів навчання для формування основ професійного саморозвитку майбутніх учителів обираємо проблемні методи, а саме: діалоги, дискусії, створення проблемних ігрових ситуацій, метод проектів, метод портфоліо тощо.

Вважаємо, що оптимальними для формування основ професійного саморозвитку майбутніх учителів мають бути такі форми організації навчання: лекції, індивідуальні, групові, практичні заняття (практичне заняття «конференція», практичне заняття «диспут», практичне заняття «снігова куля» та ін.), організація самостійної роботи студентів, консультації, гуртки, проблемні групи тощо. Особливе ж місце мають посідати педагогічна практика та позааудиторна робота.

Отже, зауважимо, що формування основ професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи складний та багатофакторний процес. Заклад вищої освіти, де готують нову генерацію вчителів має перетворитися на розвивальне середовище, в якому майбутні педагоги набувають необхідних професійних компетентностей, формують уміння самостійно оволодівати новими знаннями впродовж майбутньої професійної діяльності та самостійно розвивати необхідні педагогічні якості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кривильова О. А. Особистісно-орієнтовані технології підготовки майбутніх учителів до самостійної творчої діяльності // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). №1. Бердянськ: БДПУ, 2004. С. 38–44.

2. Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті. Запоріжжя: Просвіта, 2003. 272 с.

3. Найн А. Я. Педагогические инновации и научный эксперимент. *Педагогика*. 1996. № 8. С. 9–14.

4. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.

5. Шустова Н. Ю. Формування основ професійного саморозвитку вчителя як педагогічна проблема // Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень: зб. наук. пр. – Вип. 6 (9) / редкол.: Р. С. Гуревич (голова) [та ін.]; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця: Планер, 2016 р. С. 279–282.

Наталія Варбанська,

студентка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О. Б. Голік**

к.пед.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Актуальність. Стрімкий розвиток педагогічної освіти став рушійною силою для виникнення інноваційних компонентів готовності до професійної діяльності майбутніх вчителів початкової школи. Сучасна освіта повинна мати на меті підготовку не лише високоосвіченого фахівця, а